

Olszewski, Eugeniusz

O archiwalnym zabezpieczeniu dokumentacji technicznej i naukowej

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 9/3-4, 428-429

1964

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i matematycznych rękopisów Newtona oraz 8-tomowego dzieła *The Rise of Modern Science*, opracowanego pod kierownictwem prof. A. R. Halla.

Liczba katedr historii nauki na uniwersytetach brytyjskich ostatnio zwiększyła się, a zapotrzebowanie na absolwentów z dyplomami historii nauki stale wzrasta: znajdują oni zatrudnienie w szkolnictwie, w administracji państwowej, w dziennikarstwie oraz innych zawodach. Najwięcej absolwentów o takiej specjalności wychodzi z University College w Londynie, w mniejszej zaś liczbie, a za to o najwyższych kwalifikacjach fachowych, z uniwersytetów w Oksfordzie i Cambridge.

Główną przeszkodą w pracach nad historią nauki w Wielkiej Brytanii był dotychczas brak dostatecznie dużej kadry naukowej. Zdaniem dra Hoskina, obecna zmiana programu studiów na uniwersytecie w Cambridge, pozwalając na szybkie uzupełnianie tej kadry, oznacza moment przełomowy dla rozwoju brytyjskich badań w zakresie historii nauki.

J. T.

Z OKAZJI 100-LECIA ISTNIENIA BIBLIOTEKI ZSRR IM. W. I. LENINA W MOSKWIE

W 14 zeszyte „Woprosow Istorii Jestiestwoznaniija i Tiechniki“ (1963, s. 193—198) ukazał się niewielki, lecz bogaty treściowo artykuł A. J. Czernika, poświęcony 100-leciu moskiewskiej Biblioteki im. Lenina. Jest to nie tylko krótki przegląd dziejów olbrzymiej — bo liczącej dziś ponad 22 miliony tomów — biblioteki, lecz przede wszystkim analiza księgozbioru z punktu widzenia zainteresowań historyka nauki i techniki. Autor wymienia tytuły najciekawszych, unikalnych egzemplarzy, znajdujących się w dziale rękopisów i starodruków; podaje także nazwiska wybitnych uczonych — poczynając od XV w., a kończąc na XX w. — których dzieła (niejednokrotnie pierwsze wydania) posiada biblioteka oraz na których temat znaleźć tu można największą liczbę monograficznych opracowań. Dla historyków nauki i techniki, którzy nie mieli dotychczas możliwości zapoznania się ze zbiorami Biblioteki im. Lenina, publikacja ma niewątpliwą wartość sygnalizującą, informującą i orientującą.

I. S.

O ARCHIWALNYM ZABEZPIECZENIU DOKUMENTACJI TECHNICZNEJ I NAUKOWEJ

W numerze 4/1963 „Woprosow Archiwowiedienija“ ukazał się interesujący artykuł O. N. Tiagunowa *Niektóre zagadnienia scentralizowanego gromadzenia i wykorzystywania dokumentacji naukowo-technicznej*.

Punktem wyjścia artykułu jest rozporządzenie Rady Ministrów ZSRR z 25 VII 1963 *W sprawie środków poprawy pracy archiwalnej*, zobowiązujące m.in. Główny Zarząd Archiwów ZSRR do opracowania projektu scentralizowanego gromadzenia dokumentacji naukowo-technicznej. Dokumentacja ta bowiem — obok bezpośredniego znaczenia praktycznego — może stanowić ważne źródło dla badacza historii nauki i szczególnie historii techniki. Podstawową trudnością w zabezpieczeniu tej dokumentacji, wtedy kiedy jej praktyczne zastosowanie już się kończy, jest jej wielka ilość, co powoduje konieczność sprecyzowania ostrych kryteriów i sposobów jej selekcji. Tej właśnie sprawie poświęcony jest przede wszystkim artykuł O. N. Tiagunowa.

Autor proponuje rozwiązanie — niewątpliwie dostosowane do stosunków radzieckich — polegające na ograniczeniu się w zasadzie do archiwalnego zabezpieczenia jedynie dokumentacji powstającej w toku działalności czołowych resortowych instytutów naukowo-badawczych oraz instytutów podległych Akademii Nauk ZSRR i akademiom poszczególnych dziedzin techniki, jak np. Akademia Budownictwa. Autor dowodzi bowiem, że wszystko to, co ma znaczenie dla rozwoju techniki, a więc i wszystko to, co interesować będzie historyka techniki, znajduje odbicie w materiałach instytutów, nie jest więc potrzebne i celowe gromadzenie w centralnych archiwach dokumentacji technicznej powstającej w biurach projektowych i zakładach pracy. Jedyny wyjątek czyni O. N. Tiagunow dla dokumentacji czołowych kompleksowych projektowych biur budowlanych.

Zaproponowane rozwiązanie ma, oczywiście, zaletę prostoty, pozwalając na eliminację wielkiej części dokumentacji na podstawie miejsca jej powstawania. I tak jednak ilości dokumentacji godnej przechowywania w centralnym archiwum będą bardzo duże: autor uważa, że należy się liczyć z koniecznością przejścia 500—700 tys. jednostek archiwalnych.

Zagadnienie archiwalnego zabezpieczenia dokumentacji technicznej jest w pełni aktualne i w Polsce, od kilku więc już lat Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych poszukuje właściwego jego rozwiązania¹. Choć wnioski Tiagunowa nie zdają się być możliwe do bezpośredniego zastosowania w Polsce, gdzie rola instytutów jest wyraźnie mniejsza niż w Związku Radzieckim, artykuł ten stanowić może i u nas interesujący materiał dyskusyjny.

Eugeniusz Olszewski

INTERESUJĄCE KOMUNIKATY W „WOPROSACH ISTORII JESTIESTWOZNANJA I TIECHNIKI“

Dwa krótkie, lecz ciekawe komunikaty zamieszczono w 15 zeszytce „Woprosow Istorii Jestiestwoznanija i Tiechniki“ (1963 r.): G. A. Kniaziew i N. M. Raskin informują pokrótce (s. 192—193) o zasobach Archiwum Akademii Nauk ZSRR w Moskwie oraz jego filii w Leningradzie, a S. J. Płotkin w notatce *Koordinacja prac naukowych* (s. 198) mówi o działalności w zakresie historii nauki i techniki Akademii Nauk, uniwersytetów i innych naukowych placówek poszczególnych republik Związku Radzieckiego.

I. S.

BADANIA METEOROLOGICZNE KOŁO PRZYŁĄDKA HORN W 1905 R.

W numerze 5/1963 dwumiesięcznika „Der Seewart“, wydawanego przez Deutsches Hydrographisches Institut oraz Deutsches Wetterdienst w Hamburgu, ukazał się artykuł A. Schumachera *Ein Vierteljahr Kampf um Kap Hoorn im südlichen Frühling 1905*. Jest to opis rejsu hamburskiej fregaty „Susanne“ (1873 BRT) na wody na południe od przylądka Horn, gdzie w ciągu 3 miesięcy 1905 r. przeprowadzała ona badania kierunków i siły tamtejszych wiatrów.

Z. Br.

¹ Por. w nrze 2/1957 „Kwartalnika“ informację *Konferencja archiwistów z historykami techniki*, s. 417.